

Skoler, der gave en *speciel* Uddannelse og førte til en bestemt Eksamen. Først og fremmest har den i stort Maal støttet de *lærde Skoler*, der uddanne dem, der søge til Universitetet for at blive Embedsmænd eller Videnskabsmænd. Man har anvendt meget store Summer, baade direkte og indirekte, gennem Stipendier osv. Staten har dernæst støttet *Realskolerne*, der forberedte til Præliminæreksamen. Mere og mere er det blevet saaledes, at man kun har støttet dem, netop naar de forberedte til Præliminæreksamen, og naar de vare „eksamensberettigede“, og saaledes blev det vedtaget i Ejør ved den Lov, vi da havde til Behandling. Præliminæreksamen stilles som en Betingelse for mange Stillinger, og Staten støtter derfor de Skoler, der forberede til den. Staten støtter dernæst Landbrugsskoler, tekniske Skoler, Handelsskoler og mange forskellige andre Specialskoler. Latinskolerne og Realskolerne have imidlertid altid villet have Privilegium paa at repræsentere den højere Dannelse. Derfor har man brugt det Udtryk om Latinskolen og til Dels om Realskolen: *den højere Skole*. Men det er efter min Mening en fuldstændig Misforstaaelse, at Latinskolen længere er *den højere Skole* i vort Land. Det har kunnet passe en Gang i gamle Dage, da der ikke var nogen anden videregaaende Dannelsesskole end den, der førte til Universitetet. Men det passer ikke mere, eftersom Samfundet nu har udviklet sig. Saa forgrenet som Aandslivet og Samfundslivet nu er, have vi ikke een højere Skole, men en hel Række højere Skoler. Naar vi ere færdige med den fælles Folkeskole, som alene har til Opgave at fremme Børnenes almenmenneskelige Udvikling til den størst mulige Fuldkommenhed i den Alder, da de forlade den, have vi en hel Mængde højere Skoler: For dem, der ville gaa Universitetsvejen, have vi den lærde Skole, for dem, der ville ind i de Stillinger, som Præliminæreksamen giver Adgang til, Realskolen, for dem, der ville være dygtige Landmænd, Landbrugsskolen og Landbohøjskolen, for dem, der ville gaa den tekniske Vej, de tekniske Skoler og polyteknisk Lærestanstalt, for Handelsfolk Handelsskolerne og Handelshøjskolen. Vi have overhovedet en hel Række specielle Skoler, af hvilke de fleste føre videre paa Folkeskolens Grund og give en højere Uddannelse med specielle Formaal for Øje. Under alt dette har det vist sig vanskeligt at faa tilstrækkelig mange Børn til de mange Latinskoler, vi have fra gamle Dage, og

til dem, der ere oprettede siden. Vi vide jo, hvorledes flere private Skoler have maattet nedlægges, og Statens Skoler have haft langt færre Elever, end der egentlig er Plads til. Derfor have Statens Skoler ogsaa været saa overordentlig kostbare, og man har endog Eksempel paa, at hver Discipel i en enkelt Statsskole har kostet Staten mellem 6 og 700 Kr. foruden de Skolepenge, der betales. Hele den Maade, hvorpaa den lærde Skole er ordnet, er derfor overmaade dyr. Der er for mange Skoler, til at de kunne bestaa paa naturlig Maade, og dog have vi Overflod paa Studenter og Realister, saaledes at vi mangfoldige Gange her i Tinget have drøftet den Samfundsfare, vi staa over for ved denne Masseproduktion af Folk, der gaa i Skole til de ere 16—18 Aar og mere, og som, naar de komme ud af Skolen, ikke egne sig til andet end at læse videre eller at komme paa et Kontor eller smutte ind i en af de smaa, nemme Stillinger, der er saadan Efterspørgsel efter, men som ikke ere i Stand til at tage fat i det egentlige, praktiske Liv. Vi have været meget betænkelige derved, og Folketinget har indtil nu stadig gaaet i Retning af at holde igen. Man har fundet det rigtigere at holde igen end alt for stærkt at fremme denne Udvikling. Man har derfor fra Folketingets Side indtil nu ønsket, at der skulde nedlægges Klasser i de lærde Skoler. Ja, man satte i 1871 igennem, at de to nederste Klasser i Latinskolen blev nedlagte. Nu foreslaas det derimod at oprette den ene af de Klasser, som den Gang bleve nedlagte. Man har endvidere hidtil ønsket det taget under Overvejelse, om ikke en Del af de lærde Skoler, Staten har, kunde undværes eller kunde omdannes enten blot til Realskoler eller blot til egentlige Latinskoler. Der har overhovedet været et Ønske om at reducere paa dette Omraade. Det ved jo det hele Ting saa vel som jeg, at det indtil nu har været den raadende Stemning inden for dette Ting, og Folketingets Stemning fik et klart Udtryk i Ejør, da vi havde Realskoleloven til Behandling, idet Udvalget enstemmigt stillede sig paa det Standpunkt, at Folkeskolen skulde have Lov til at gaa sin uforstyrrede Gang til 14-Aarsalderen, og at man skulde tage sig i Agt for at faa Skoler, der kom til at konkurrere med Folkeskolen i de senere Aargange af dens Virksomhed. Derfor var man imod, at Realskolen fik Tilskud til de Klasser, der gik jævnsides med Folkeskolens Klasser. Man ønskede, at Realskolen blev støttet som en